

DE YVONNE SERRUYS WANDELING

In 2023 is het 150 jaar geleden dat befaamd beeldhouwer Yvonne Serruys geboren werd in Menen, en 70 jaar nadat ze overleed in Parijs.

Deze wandeling neemt je langs 8 haltes in centrum Menen mee langs haar fascinerende levensverhaal en haar artistieke carrière.

Je ontdekt haar geboortehuis en waar ze opgroeide, maar ook op welke mysterieuze plek ze waarschijnlijk een atelier had. Verder bewijst deze wandeling hoe Menen tot op vandaag een innige band onderhoudt met de uitzonderlijke kunstenares die Yvonne Serruys was.

Start- & aankomstplaats:
Stadsmuseum het Schippershof, Rijselstraat 77, 8930 Menen
Afstand: 3 kilomer. Ongeveer 60 minuten.

Scan de QR codes om meer foto's en video's te zien

Yvonne Serruys wandeling

3 km
Bewegwijzerende wandeling

Het Schippershof ¹

Het Schippershof is één van de oudste gebouwen in Menen. Het dateert uit de 17de eeuw en was ooit onder meer een herberg voor schippers.

Na de Eerste Wereldoorlog stroomde de Leie nog door het centrum van de stad en langs het Schippershof. Sinds 1999 is hier het stadsmuseum gevestigd.

In het museum kan je gratis tentoonstellingen bezoeken. Tot 17 december 2023 loopt de tentoonstelling 'Yvonne Serruys, beeldhouwer van de nieuwe vrouw'.

De museumcollectie bestaat onder meer uit kunstwerken van Yvonne Serruys (1873-1953), met meer dan 200 stukken van haar hand. Serruys schonk na haar dood in 1953 haar volledige eigen collectie aan de Stad Menen. Die wordt hier geconserveerd en ook vaak tentoongesteld. Daarnaast beschikt de stad over een groot legaat van beeldhouwer Georges Dobbels (1910-1988) en kan je in Depot Tahon hedendaagse sculpturen bewonderen van Johan Tahon.

Yvonne Serruys werd geboren en groeide op in Menen tot ze in 1903, op haar dertigste, voorgoed naar Parijs verhuisde. Ze zal als Menense waarschijnlijk ook weleens het Schippershof bezocht hebben. Wie weet zat ze ooit wel op de plek waar jij zo dadelijk iets gaat drinken?

Sint-Vedastuskerk ²

Als tiener of jonge twintiger tekende en schilderde Yvonne Serruys deze neoclassicistische kerk meer dan eens. Het oudste deel, de onderbouw van de toren, dateert uit het midden van de 15de eeuw.

In de volksmond wordt deze kerk 'de grote kerk' genoemd. Yvonne Serruys huwde in de Sint-Franciscuskerk, ook in het centrum van Menen. Die noemen de Menenaars 'de kleine kerk'.

Omstreeks 1900 had Yvonne Serruys een atelier in een klokkentoren van een Menense kerk. Omdat ze best vaak de Vedastuskerk heeft afgebeeld en deze klokkentoren apart staat, vermoeden we dat ze hier tijdelijk een atelier mocht inrichten.

Yvonne groeide op in een katholiek milieu en dacht er zelfs even aan om in te treden in het klooster. Haar ouders stimuleerden haar om toch haar artistieke roeping te volgen.

Stadhuis en Groentenmarkt ³

In het Menense stadhuis, dat in 2007 werd gerenoveerd, is heel wat kunst te zien. Op de tweede verdieping hangen ook enkele schilderijen van Yvonne Serruys. Loop tijdens de openingsuren gerust eens binnen.

Op deze Groentenmarkt werd in 1921 Yvonne Serruys' oorlogsmonument ter herdenking van de Eerste Wereldoorlog ingehuldigd. Ze woonde al ruim vijftien jaar in Parijs toen ze deze opdracht kreeg. Centraal zie je een treurende vrouw. Het verdriet van een moeder of echtgenote is het thema en niet dat van een heldhaftige soldaat, zoals op de meeste oorlogsmonumenten uit die tijd. Haar lichaam is amper bedekt, wat zorgde voor protest bij sommige leerkrachten van het Sint-Aloysiuscollege op het plein. De leerlingen moesten in een bocht om het monument heen wandelen, of de blik afwenden.

In 1968 moest het toen al gehavende monument plaats ruimen voor een parking op de markt. Het werd verplaatst naar het Vander Merschplein.

Ieperstraat ⁴

Op 26 maart 1873 werd Yvonne Serruys in deze straat geboren, in het huis met nummer 23 dat er nu niet meer is. Ze was de eerste dochter van Marie Valcke en Edmond Serruys.

Het gezin Serruys verhuisde later naar het pand aan de overkant, op nummer 32, waar nu een gedenkplaat hangt. Ze groeide op in een kroostrijk katholiek, welgesteld, Franssprekend gezin met wortels in de lokale elite. Yvonne Serruys volgde les aan de stedelijke academie voor beeldende kunst bij beeldhouwer Joseph Gryson.

Ook nadat ze verhuisde naar Parijs rond 1903 onderhield Serruys de banden met haar geboortestad. Op 15 april 1909 huwde ze vlakbij haar geboortehuis met Pierre Mille in de Sint-Franciscuskerk. Het was gebruikelijk dat de bruid huwde in de gemeente waar ze geboren en getogen was. Haar ouders en jongste zus woonden hier toen nog.

Vander Merschplein ⁵

Yvonne Serruys tekende, schilderde, beeldhouwde en maakte glaskunst. Tijdens het interbellum kreeg ze meerdere opdrachten voor publieke monumenten, de eerste twee in België: dit oorlogsmonument in Menen (1921) en een monument voor Emile Claus in Gent (1926). Ook in Frankrijk en Tunesië kreeg ze opdrachten door haar goede reputatie en uitgebreide netwerk.

Toen er na de Eerste Wereldoorlog overal oorlogsmonumenten werden opgericht, dacht Menen meteen aan haar voormalige inwoner Yvonne Serruys die nu furore maakte in Parijs. Voor het ontwerp koos ze niet voor een heldhaftige soldaat maar voor twee vrouwen. Ze wilde zo het verdriet en de moed van de vele achtergebleven vrouwen uitbeelden. In een opiniestuk in oorlogstijd brak Serruys een lans voor vrede en stelde: "De mannen moeten op evenwichtige, grootmoedige

vrouwen kunnen steunen, om een rechtvaardige, vruchtbare vrede te kunnen sluiten."

Serruys toont sterke vrouwen. Ze gebruikt kalksteen uit de Franse groeve van Euville in de Meuse. Heel wat monumenten in ons land zijn uit die steen gehouwen.

Het monument werd geplaatst op de Groentenmarkt naast het stadhuis en het belfort. In 1968 werd het verplaatst naar het Vander Merschplein.

Yvonne Serruysstraat ⁶

Op vraag van de inwoners van Menen besliste de stad in 1932 om de straat bij de Sint-Franciscuskerk de Yvonne Serruysstraat te noemen. Haar jongste zus Jenny Bradley-Serruys voerde haar testament uit. De stad Menen kreeg veel van haar werken in ruil voor een tegenprestatie:

"... le reliquat de mon travail comprenant tous les modèles, répliques, esquisses, ira à la ville de Menin, quitte pour leur donner un local convenable. (...)"

In 1953 kwamen de eerste beelden en schilderijen aan vanuit Parijs. De stad kocht gebouwen van de gas- en elektriciteitsmaatschappij om er de muziekschool, de technische dienst en een Yvonne Serruysmuseum in onder te brengen. In 1958 ging het Yvonne Serruysmuseum voor het eerst open met kunstwerken in vijf zalen en de voortuin.

Blik op Frankrijk ⁷

Hier aan de Leie ligt de Frans-Belgische grens. Frankrijk is het land waar Yvonne Serruys vanaf haar dertigste en tot aan haar dood woonde en werkte.

Voor de jonge kunstenaar lonkte het bruisende, artistieke Parijs. Op het centraal gelegen Ile Saint-Louis, naast het Ile de la Cité, bewoonde ze verschillende appartementen. Daar was ze even de buurvrouw van de bekende beeldhouwer Camille Claudel. Tijdens het interbellum raakt Yvonne Serruys gefascineerd door 'la

femme nouvelle', die zij als vrouw op een 'juiste' manier wil weergeven. Samen met haar echtgenoot organiseert ze 'salons du samedi' om er met een intellectuele en artistieke elite te discussiëren over de actualiteit, literatuur, kunst en politiek.

De tuin van Mr. Jackson ⁸

Vooraleer Yvonne Serruys rond haar dertigste resoluut voor de beeldhouwkunst koos, genoot ze een opleiding in de schilderkunst. Ze kreeg misschien wel als eerste les van de bekende luminist Emile Claus. Haar stijl sloot bij die van Claus aan, maar zij verbeeldde vaker ook de schaduwkant van de natuur en de samenleving.

Hier tegenover stond vroeger, toen nog aan de Leie-oevers, een rubberfabriek. Die werd gebouwd in 1856 en zou in 1925 plaats ruimen voor de vakschool V.T.I. Sint-Lukas. Eind 19de eeuw was de eigenaar van de rubberfabriek, met een 8 meter hoog waterrad, ene Michel Jackson. Yvonne Serruys bezocht wellicht de tuin van het echtpaar, want ze maakte er dit prachtig, en voor haar opmerkelijk zonnige schilderij: 'In de tuin van Mr. Jackson'.